

MODERN HİKÂYE ÖNCESİ

DEDE KORKUT HİKÂYELERİ

- Dede Korkut Hikâyeleri anonimdir.
- Sözlü kültürde doğup sonradan yazıya geçirilmiştir.
- 9-11. yüzyıllar arasında oluşup 15. yüzyılın sonunda yazıya geçirilmiştir.
- Destandan halk hikâyesine geçişin ilk örneklerinden sayılır.
- Oğuzların diğer boylarla çekişmelerini, düşmanlarıyla savaşlarını, olağanüstü varlıklarla mücadelelerini anlatır.
- Hikâyelerde, nazım ve nesir iç içedir.
- Olağanüstü olay ve varlıklara yer verildiği için destansı bir özellik de taşır.
- Dresden, Vatikan, Türkistan olmak üzere üç nüshası vardır.
- Bir ön söz ve on üç hikâyeden oluşur.
- Dede Korkut; hikâyelerin yazarı değil, anlatıcısıdır. Korkut Ata diye de bilinir. Oğuzların akıl danıştığı, güvenilir, bilge bir kişidir.

HALK HİKÂYELERİ

- Anonimdir ve sade bir anlatımı vardır.
- Gerçeğe yakın olaylar ve kişiler anlatılır.
- Olağanüstülük oldukça azdır.
- Nazım ve nesir iç içedir.
- Kahramanların duygularının dile getirildiği konuşmalar saz eşliğinde ve nazımla, hikâyenin anlatıldığı bölümler ise nesirle aktarılır.
- Genellikle meddahlar veya aşıklar tarafından anlatılır.
- Döneminin toplumsal koşullarını yansıtır.
- Fasil, döşeme, olay, sonuç, efsane olmak üzere beş bölümden oluşur.
- Arzu ile Kamber, Tahir ile Zühre, Kerem ile Aslı aşk konulu hikayelere örnektir.
- Köroğlu, Kirmanşah, Şah İsmail kahramanlık konulu hikayelere örnektir.
- Hayber Kalesi, Danişment Gazi dini kahramanlık konulu hikayelere örnektir.

CENKNAMELER

- Cenknemeler, dinî konulu kahramanlık hikayeleridir.
- Müslümanların mücadeleleri, Hazreti Alî'nin kahramanlığı çerçevesinde anlatılır.
- Gazi tipi ön plana çıkarılır.

MESNEVİ

- Divan edebiyatı nazım biçimidir.
- Beyitlerden oluşur.
- Beyitler arasında konu bütünlüğü vardır.
- Her beyit kendi arasında kafiyeli olup kafiye düzeni aa bb cc dd... şeklindedir.
- Beyit sınırlaması yoktur.
- Aşk, kahramanlık, din, tasavvuf gibi konular işlenir.
- Hikayenin ve romanın divan edebiyatındaki karşılığıdır.
- Aruz ölçüsünün kısa kalıplarıyla yazılır.
- Bir şairin beş mesneviden oluşan eserler bütününe hamse denir.
- Hamse sahibi ilk şair; Çağatay sahasında Ali Şîr Nevâî, Anadolu sahasında Hamdullah Hamdî'dir.
- Ali ŞîrNevâî, Hamdullah Hamdî, Nev'îzâde Atâî, Nergisî, Lâmiî Çelebi önemli hamse sahibi şairlerdir.

- Türk edebiyatının ilk mesnevisi XI. yüzyılda Yûsuf Has Hâcib'in yazdığı Kutadgu Bilig'dir.

- Şeyh Galip - Hüsni Aşk
- Nabi - Hayrabat
- Aşık Paşa - Garipname
- Ahmedi - İskendername
- Şeyhi - Harname
- Fuzuli - Leyla ile Mecnun
- Süleyman Çelebi - Vesîletü'n-Necât
- Şeyhi - Hüsrevü Şirin
- Yunus Emre - Risâletü'n-Nushiyye

TIKLA, ABONE OL.

BATILI ANLAMDA HİKÂYE

TANZİMAT DÖNEMİ

- Batılı anlamda hikâye örnekleri ilk kez Tanzimat Dönemi'nde görülür.
- Türk edebiyatında ilk hikâye, Ahmet Mithat Efendi'nin Letâif-i Rivâyat adlı eseridir.
- Sâmipaşazâde Sezâi'nin Küçük Şeyler adlı eseri ise Batılı anlamda ilk hikâye kabul edilir.
- Bu dönem hikâyelerinde aşk, tarih, cariyelik, yanlış Batılılaşma, göç, görücü usulüevlilik gibi temalar sıkça işlenmiştir.
- İlk dönemde romantizm, ikinci dönemde realizmin etkisi görülmüştür.
- Özellikle ilk dönemde romantizmin etkisiyle rastlantı ve zıtlıklara yer verilmiştir.
- Hikâyelerde mekân genellikle İstanbul ve çevresidir.
- Olay öyküsü tarzında hikâyeler yazılmıştır.
- Fransız edebiyatı örnek alınarak yazılır.
- Ahmet Mithat Efendi, Direktör Ali Bey, Recaizade Mahmut Ekrem, Samipaşazade Sezai, Nabizade Nazım bu dönemde hikâye yazar önemli isimlerdir.

MİLLİ EDEBİYAT DÖNEMİ

- Genç Kalemler dergisinde yayımlanan Yeni Lisan makalesiyle dilde sadeleşme çalışmaları ve Milli Edebiyat Dönemi başlar.
- Türk hikâyeciliğinin her yönden Batı seviyesine ulaştığı dönemdir.
- Anadolu coğrafyası ve insanı eserlerde geniş yer bulmuştur.
- Hikâye türü, Ömer Seyfettin'le daha fazla ilgi görmeye başlamıştır.
- Realizm ve natüralizmin etkisi devam etmiştir.
- Olay öyküsü tarzında hikâyeler yazılmıştır.
- Vatan sevgisi, tarih, Türkcülük, yanlış Batılılaşma, Anadolu en önemli temalardır.
- Dil önceki dönemlere göre oldukça sadedir.
- Ömer Seyfettin, Refik Halit Karay, Yakup Kadri Karaosmanoğlu, Reşat Nuri Güntekin, Halide Edip Adivar bu dönemde hikâye yazar önemli isimlerdir.

TIKLA, ABONE OL.